

Statistics Norway

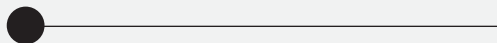
Statistisk sentralbyrå

Dette er _____ ●

Statistisk sentralbyrå

– en institusjon som teller

SSB – en institusjon som teller

SSB har hovedansvaret for å dekke behovet for statistikk om det norske samfunnet. Offisiell statistikk er nasjonens felles faktagrunnlag og viktig for et levende demokrati.

Statistikk skal gi informasjon om forskjeller og sammenhenger i samfunnet – mellom grupper, over tid og over landegrenser. Statistikk skal speile samfunnet og vise utviklingstrekk for befolkning og levekår, økonomi, miljø og næringsvirksomhet.

Statistisk sentralbyrå ønsker fornøyde brukere og motiverte oppgavegivere. Det setter krav til kvalitet i alle ledd. Målet er at all statistikk fra SSB skal være relevant, aktuell, nøyaktig og tilgjengelig. Dette skal oppnås under meget strenge krav til at personvernet er ivaretatt.

Undersøkelser viser at Norges befolkning har stor tillit til Statistisk sentralbyrå. For å opprettholde denne tilliten skal vi fortsette å produsere og formidle statistikk og analyser av høy kvalitet. Både privatpersoner, næringsliv, myndighetene, medier, utdanningsinstitusjoner og forskere skal ha glede og nytte av norsk offisiell statistikk.

Øystein Olsen
administrerende direktør

Statistikk om folk og levekår

Statistikk om personer gir informasjon om hvordan befolkningen endrer seg, hvordan livsstilen vår forandrer seg, utdanning og helsestilstand i landet. Statistikk og analyser beskriver vesentlige sider ved det å leve i Norge i dag. For å se tilstanden i Norge i et internasjonalt perspektiv sammenliknes norsk statistikk med statistikk fra andre deler av verden.

Siden den første folketellingen ble gjennomført i 1769 (mer enn 100 år før SSB ble opprettet i 1876), har statistikken blitt mer omfattende for hver generasjon. I dag produserer SSB statistikk og analyser om blant annet levekår, helse, utdanning, boforhold, forbruk, kultur, sysselsetting og inntekt. Data hentes fra administrative registre og fra egne undersøkelser. SSB holder oversikt over folketallet, hvor mange som fødes og dør, innvandring, ekteskap og flyttinger.

Ressurs- og miljøstatistikk

Den offisielle statistikken bidrar sammen med annen miljøinformasjon til faktagrunnlaget for miljø- og ressurstilstanden i Norge. Statistisk sentralbyrås statistikk og analyser viser utviklingen i Norge når det gjelder forurensning, avfall, utslipp og bruk av naturressurser. Statistikken belyser i hvilken grad utviklingen i det norske samfunnet er bærekraftig. I tillegg holder SSB oversikt over hvordan Norges areal brukes.

Statistikk om miljøet har som mål å beskrive tilstanden nå, endringene som skjer og konsekvensene av de tiltak som gjennomføres. Miljøstatistikken omfatter helhetlige regnskaper blant annet over hvordan avfall håndteres og over utslipp til luft i kommunene.

Økonomisk vekst og miljøet

Siden SSB lager statistikk både over miljøpåvirkninger og økonomisk statistikk over produksjon og forbruk, er det mulig å undersøke om økonomisk vekst medfører økt press på miljøet. Data fra nasjonalregnskapet og miljøstatistikken kan gi detaljert informasjon om veksten i ulike næringer og utviklingen i ulike typer utslipp fra de samme næringene. Tallene har hittil vist at klimagassutslippene har økt i forhold til 1990-nivå, men mindre enn det som svarer til den økonomiske veksten.

Statistikkene

Økonomisk statistikk og nasjonalregnskapet

Norsk økonomisk aktivitet omfatter en rekke aktører, og utviklingen i økonomisk aktivitet påvirkes av mange faktorer. Statistisk sentralbyrå beskriver strukturen og utviklingen i de ulike næringene og utgir statistikk om næringslivets og offentlig sektors rammevilkår.

Økonomisk utvikling, både på makro- og mikronivå, er preget av mange små bevegelser, men også av store, mer langsiktige endringer. SSB beskriver begge deler.

Et eksempel på korttidsstatistikk er konsumprisindeksen, som viser hvordan prisene på forbruksvarer endrer seg fra måned til måned. Denne brukes som et mål på prisutviklingen, som kan være både positiv og negativ.

Etter andre verdenskrig tok Statistisk sentralbyrå på seg oppgaven med å beskrive hele den norske økonomien i form av et regnskap. I dag beskriver nasjonalregnskapet de fleste sidene ved norsk samfunnsøkonomi og er et verdifullt hjelpemiddel i makroøkonomiske beskrivelser. Det er også et godt analyseverktøy ved utformingen av økonomisk politikk.

En stadig større andel av de økonomiske aktørene er multinasjonale selskaper, og kapitalbevegelser over landegrensene har vokst kraftig. SSB utgir statistikk om økonomiske forhold mellom Norge og utlandet og kartlegger ulike sider ved globalisering.

Statistikk for finansielle foretak og verdipapirer skal belyse det som skjer i finansmarkedene.

Statistikk om kommunal, fylkeskommunal og statlig virksomhet

Statistisk sentralbyrå publiserer en rekke statistikker på kommune- og fylkesnivå, både om kommunenes virke, befolkningen, miljøet og om økonomi og næringsliv i kommunen. Noe av statistikken lages på enda lavere geografisk nivå, som for eksempel bydeler eller grunnkretser.

KOSTRA (K**OM**mune-**ST**at-**RA**pportering) er et informasjonssystem om kommunal og fylkeskommunal virksomhet. Her finnes omfattende tallmateriale om virksomheten i kommunene og fylkeskommunene, fra økonomi, skoler, helse, kultur, miljø, sosiale tjenester og boliger til tekniske tjenester og samferdsel. Tallene viser prioriteringer, dekningsgrader og produktivitet, og det er mulig å sammenlikne tall for egen kommune med nabokommunene, fylkesgjennomsnitt eller landsgjennomsnitt.

• Statistikkene

I **StatRes** (Statlig ressursbruk og Resultater) finnes statistikk over hvor ressurser brukes i de forskjellige delene av staten. Denne statistikken inneholder indikatorer for aktivitetene som gjennomføres, og resultater i ulike deler av statlig virksomhet. StatRes skal bidra til et bedre faktagrunnlag, bedre analyser og en mer opplyst debatt om videreutvikling av staten.

Valgstatistikk

Statistisk sentralbyrå produserer statistikk i forbindelse med kommunevalg samt sametings- og stortingsvalg. Under gjennomføringen av valgene har SSB ansvaret for å samle inn, stille sammen og videreformidle valgresultatene.

SSB er et av de få statistikkbyråene i verden som også har en egen forskningsavdeling. Her utføres i overkant av 100 forskningsårsverk innenfor en rekke ulike fagfelt.

Forskningen i Statistisk sentralbyrå skal blant annet bidra til ny kunnskap om økonomisk atferd og økonomiske og sosiale virkninger av politiske tiltak. Forskning foregår ofte i samarbeid med universiteter, høyskoler og andre forskningsinstitutter i Norge eller i utlandet.

SSBs spåmenn og spåkoner

Fire ganger i året legger SSB fram prognoser for hvordan norsk og internasjonal økonomi vil utvikle seg i årene framover.

Hvert år legger SSB også fram prognoser for den norske befolkningen, basert på anslag for fruktbarhet, dødelighet og innvandring.

Hovedområdene er:

- **demografi og levekår**

Hvordan endrer befolkningen seg og hvordan endres levekårene våre?

- **energi- og miljøøkonomi**

Forskningen kartlegger markeder for elektrisitet, olje og gass og indikatorer for bærekraftig utvikling. Forskningen gir innspill til hvordan bærekraftig utvikling kan sikres.

- **makroøkonomi**

Hvordan går det med norsk økonomi på kort og lang sikt? For å analysere dette bruker SSB makroøkonomiske modeller til å utarbeide prognoser og mer langsiktige framskrivninger av økonomien. I tillegg brukes disse modellene til å beregne virkninger av endringer i blant annet politikk og internasjonale forhold.

• **Forskning**

Målene for forskningen i SSB er å

- *være en kilde til faktisk kunnskap*
- *utvikle analyseverktøy for samfunnsplanlegging*
- *analysere Statistisk sentralbyrås statistikk*

- ***mikroøkonomi***

Hvordan slår endringer i offentlig politikk ut for personer, husholdninger og bedrifter? For å forklare disse aktørenes økonomiske atferd bruker SSB økonometriske metoder og mikrosimuleringsmodeller.

- ***statistiske metoder og standarder***

Hvordan kan metodene vi bruker i data-innsamling og produksjon av statistikk forbedres? Målet med denne forskningen er å gjøre statistikkene mer pålitelige. SSB formidler mikrodata til forsknings- og analysemiljøer. Sensitive data forutsetter som hovedregel at forskerne har konsesjon fra Datatilsynet og at dataene er avidentifisert.

Statistikkloven

Lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå av 16. juni 1989 slår fast at Statistisk sentralbyrå har det nasjonale ansvaret for norsk offisiell statistikk. Videre sier loven at SSB faglig sett er en uavhengig institusjon, men er underlagt de overordnede retningslinjene og finansielle rammene regjering og storting til enhver tid setter for virksomheten.

Statistikkloven gir SSB adgang til å benytte statlige administrative registre. Siden disse registrene bruker personnummer, organisasjonsnummer eller adresser, kan SSB uten store kostnader stille sammen opplysninger fra disse registrene for å lage statistikk som beskriver sammenhenger i det norske samfunnet.

Statistikkloven pålegger SSB spesielt å:

- kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk
- samordne omfattende statistikk som blir utarbeidet av forvaltningsorganer
- utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning
- gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og offentlig planlegging
- ha hovedansvaret fra norsk side for internasjonalt statistisk samarbeid

EUs statistikklov

EUs statistikklov (Den europeiske statistikkloven av 11. mars 2009) inneholder retningslinjer for utvikling, produksjon og formidling av europeisk statistikk.

• Lover og prinsipper

EUs og FNs prinsipper

EUs retningslinjer for europeisk statistikk danner sammen med FNs ti grunnleggende prinsipper for offisiell statistikk det overordnede internasjonale rammeverket for SSBs statistikkproduksjon. Prinsippene innebærer blant annet at statistikken skal være upartisk og utarbeidet på et vitenskapelig grunnlag. Ingen skal få tilgang til SSBs statistikk før andre, og alle opplysninger om enkeltpersoner og virksomheter skal behandles fortrolig.

Datasikkerhet

SSB er underlagt personopplysningsloven og Datatilsynets kontroll med hensyn til forsvarlig behandling av personopplysninger. Verken bedrifter eller personer skal oppleve at informasjonen kommer på avveie, og folk kan stole på at opplysningene de gir til SSB ikke blir brukt til annet enn det som er avtalt på forhånd. SSB følger Datatilsynets sikkerhetskrav til behandling av sensitive personopplysninger og SSBs personvernombud følger opp at behandlingen av personopplysninger er i samsvar med gjeldende regelverk. Alle ansatte i SSB har taushetsplikt, og brudd på denne er straffbart.

Etikk

Det stilles strenge etiske krav til SSBs statistikkproduksjon. Disse retningslinjene innebærer blant annet at medarbeiderne skal:

- handle slik at samfunnet har tillit til SSBs statistikk og analyser.
- prioritere arbeidsoppgaver og utvikle og formidle statistikk til beste for samfunnet.
- følge reglene for konfidensiell behandling av individdata, og unngå å skaffe seg tilgang til individdata som ikke er nødvendig for eget arbeid.

Samarbeid for bedre statistikk

Statistisk sentralbyrå produserer 85-90 prosent av all norsk offisiell statistikk. Samarbeidet med de øvrige produsentene foregår blant annet i Statistikkrådet. Dette organet består av om lag 25 norske statistikkprodusenter. Statistikkrådet samordner retningslinjer og krav til offisiell statistikk. Statistikkrådet er også et forum for erfaringsutveksling og kompetansebygging. I tillegg foregår det et omfattende bilateralt samarbeid mellom SSB og andre norske statistikkprodusenter og registereiere.

Statistisk sentralbyrå deltar aktivt i det internasjonale statistikksamarbeidet. Særlig viktig er det europeiske som er en del av EØS-avtalen. Det foregår et aktivt arbeid i EU, FN, IMF og OECD – for å samordne statistikkarbeidet og utarbeide internasjonale standarder for hvordan de ulike statistikkene skal produseres.

SSB rapporterer jevnlig statistiske data om Norge til EU og en rekke andre internasjonale organisasjoner. På denne måten blir norsk statistikk også formidlet gjennom internasjonale databaser og publikasjoner. SSB arbeider også med statistisk rådgiving og bidrar til å bygge opp statistikkbyråene i land med mangelfullt utviklede statistikkssystem.

Hvordan lager SSB statistikk?

SSBs statistikk kommer hovedsakelig fra to kilder: administrative registre og spørreundersøkelser. I tillegg hentes stadig mer direkte ut fra bedrifters og kommuners datasystem.

Tilgang til administrative registre

Gjennom statistikkloven har SSB tilgang til en rekke statlige registre og administrative opplysninger, slik at statistikk kan lages på grunnlag av data som allerede finnes. For tiden bruker SSB om lag 60 slike registre.

De tre sentrale basisregistrene er Det sentrale folkeregisteret i Skattedirektoratet, Enhetsregisteret i Brønnøysundregistrene og GAB-registeret (Matrikkelen), som er et register over grunneiendommer, adresser, bygninger/boliger og digitale eiendomskart i Statens kartverk. Arbeidsgiver-/arbeidstakerregisteret i Nav er også et svært sentralt register for norsk offisiell statistikk.

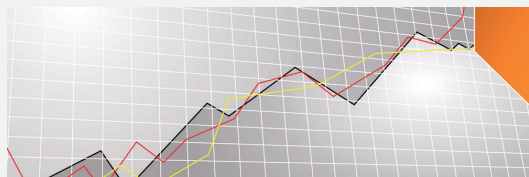
● Samarbeid

25
89
78
24

Spørreskjema og intervju

Hvis dataene ikke finnes i et administrativt register, kan informasjonen samles ved at SSB sender skjema til bedrifter eller personer. Årlig får SSB data via nærmere 400 000 skjema, fortrinnsvis i elektronisk form. I tillegg gjennomføres nærmere 200 000 intervju, enten via telefon eller ved å oppsøke folk hjemme. SSB skal belaste bedrifter og privatpersoner minst mulig når opplysninger hentes. Det viktigste tiltaket for

å redusere oppgavebyrden er å bidra til at norske administrative data kan

brukes i statistikkproduksjonen, slik at det ikke er nødvendig å sende inn samme informasjon til det offentlige mer enn én gang. I tillegg hentes stadig mer data direkte fra bedriftenes og institusjonenes egne datasystem, og i stigende grad også fra en tredjepart, for eksempel ved at butikkjedenes hovedkontor rapporterer data for alle sine butikker.

Formidling

ssb.no er hovedkanalen for publisering av SSBs produkter. På **ssb.no** legges det ut ny statistikk hver dag kl. 10.00.

Statistikk er et fellesgode som skal gjøres tilgjengelig for alle samtidig. Ingen får resultatene før andre. Alt på **ssb.no** er gratis tilgjengelig og publiseres både på norsk og engelsk.

En god del av SSBs formidling utgis også i bokform, som blant annet *Statistisk årbok*, *Samfunnsspeilet*, *Økonomiske analyser*, *Dette er Norge*, og publikasjoner fra seriene *Rapporter* og *Notater* er også tilgjengelig i papirversjon.

Media er blant de mest aktive brukerne av SSBs statistikk og analyser. Bruken av SSB som kilde i mediene øker hvert år.

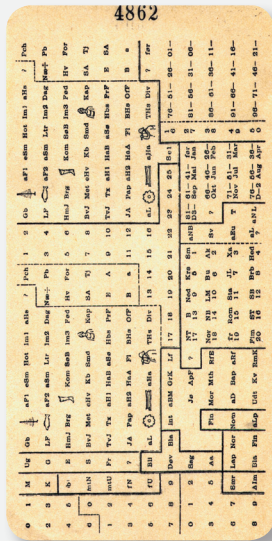
På www.ssb.no/forskning finnes mer informasjon om forskningsresultater og forskningspublikasjoner samt informasjon om forskerne og deres prosjekter.

Historikk

Millioner av tall siden 1876

I 1876 ble Det statistiske Centralbureau opprettet med i alt 15 funksjonærer. Siden den gang har "Byrået" produsert millioner av tall og tusenvis av analyser og gjennomført utallige tellinger og undersøkelser. Særlig fra 1950-tallet har aktiviteten og antall ansatte økt kraftig.

Milepæler for SSB

- 1769 Den første folketellingen
- 1797 Et eget statistikkontor i Finansdepartementet
- 1876 Statistisk sentralbyrå etableres som egen institusjon
- 1907 Den første statistikkloven
- 1950 Forskningsavdelingen etableres
- 1953 Bedriftsregisteret opprettes
- 1958 SSB får sin første datamaskin
- 1960 SSB etableres i Kongsvinger
- 1964 Det sentrale personregisteret opprettes og fødselsnummer innføres
- 1989 Ny statistikklov
- 1993 EØS-avtalen knytter SSB til EUs statistiske system
- 1995 Enhetsregisteret ved Brønnøysundregistrene opprettes og organisasjonsnummer innføres
- 2001 Folke- og bolig telling og etablering av adresseregister for alle norske boliger
- 2004 Statistikkrådet opprettes

25
89
24
15

Arbeidsplassen SSB

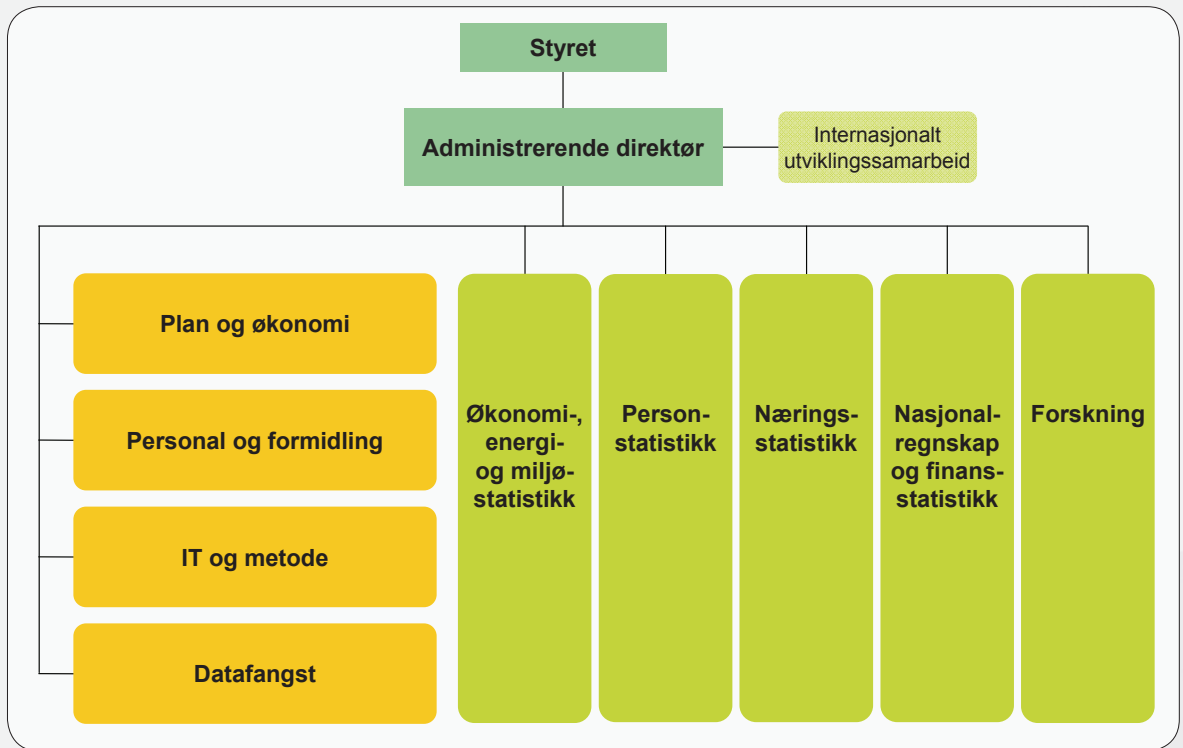
Statistisk sentralbyrå er en faglig uavhengig institusjon som administrativt ligger under Finansdepartementet. SSB har eget styre som oppnevnes av regjeringen.

SSB har om lag 1 000 medarbeidere, nesten 400 i Kongsvinger og drøyt 600 i Oslo. I tillegg har SSB om lag 200 intervjuere.

SSB har et budsjett i størrelsesorden 680 millioner kroner. Av disse kommer rundt 70 prosent direkte fra statsbudsjettet, mens resten er finansiert av brukerne. Departementer, andre statsetater og Norges forskningsråd er de viktigste oppdragsgiverne.

Organisasjon

Mer informasjon om Statistisk sentralbyrå

ssb.no/omssb: På ssb.no ligger oppdatert informasjon om organisasjonen. Her finnes også alle sentrale dokumenter, som for eksempel den overordnede strategien, årsmeldingen, virksomhetsplaner og serviceerklæringen.

På ssb.no/omssb finner du i tillegg oversikt over ledige stillinger, organisasjonskart og adresser/e-postadresser.

Strategien er SSBs overordnede styringsdokument. Der ligger føringene for arbeidet framover. Den lages på norsk og engelsk og finnes på ssb.no/omssb/strategi.

Årsmeldingen lages hver vår, og beskriver hovedtrekkene ved SSBs virksomhet i året som er gått. Den lages på norsk og engelsk og finnes på ssb.no/omssb/aarsmelding.

Spørsmål om statistikk og publikasjoner kan rettes til vårt bibliotek- og informasjonssenter.

Kongens gate 6 i Oslo
Telefon: 21094642
E-post: biblioteket@ssb.no
Internett: www.ssb.no/biblioteket/

Adresser til SSB:

Postadresse: Postboks 8131 Dep, 0033 Oslo

Besøksadresse Oslo: Kongens gate 6
Besøksadresse Kongsvinger: Oterveien 23

E-post: ssb@ssb.no
Sentralbord: 21 09 00 00 eller 62 88 50 00

25
730

43
16

© Statistisk sentralbyrå, 2009

ISBN 978-82-537-7685-9 Papir

ISBN 978-82-537-7686-6 Web

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway